

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Náador grófhöz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Felvezetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:

Németh Ödön.

Megjelenik hetenként 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: S. kecskefővár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Jelöltjeink, választóink, a kormány.

Az autonómiai választások végeredményéről ma már, midőn ha nem is a választások, de a kandidálások országszerte megtörténtek, ítéletet formálhatunk. A választási mozgalmak általában három nézpontról irányában érdemelnek megfigyelést. Ezek: a jelöltek személye, a választók részvétele, és a kormány állásfoglalása.

Többeknek feltűnik, hogy bár az autonómia ének az alkotmányos demokracizmus alapelveire óhajta lefektetni az egyház kormányzatát, világi jelöltjeink mégis nagyobb részben a magas arisztokracziából vagy s szellemi intelligencia velük érintkező osztályából került ki, s így azt a látszatot kelti, mintha a választások döntő tényezői, utolsó megfeszítéssel óhajtanák a társadalmilag elkülönített osztályok előjogait biztosítani. E fölfogás téves. A jelöléseknél az az egyedüli teljes irányelv érvényesült, hogy az összeült kongresszus tagjai hithű, vallásuk alaptanaiban lehetőleg jártas, független helyzetű férfiak legyenek, kik e mellett elégséges intelligenciával is rendelkeznek a felmerülő nehéz kérdésekben helyesen ítélni.

Vallásos műveltséget középosztályú intelligenciánk nagy zömében hiába keresünk s ha itt ott találkozunk, sajnos tapasztaljuk, hogy hiányzik a mindenirányú függetlenség, mely a szervező gyűlésnél aránytalanul nagyobb mértékben szükség-

geltetik, mint majdan, a már megalakult autonómia vezetésénél. Itt ugyanis igen kényes természetű jogok kivivásáról van szó, ugy a püspöki tekintély, mint és különösen az államkormányok történelmileg átszámazott, de manap már káros s egyoldalú befolyásával szemben. Erre csak független gondolkozású emberek képesek, kik keresztül viszik a mit akarunk, vagy lemondanak arról, hogy autonómia nevezet alatt hivatalos gyámágot helyezzenek fölének katolikusokra.

Ha egyszer sikerült a szervező kongresszusnak minden irányban elfogadható tervezetet megállapítani, könnyebb lesz elhelyezkedni benne a kontingenciájának is. Mint a már megindított gépezet részének, melynek jellegét alkotói adták meg, könnyebb lesz benne a részvétel azok számára, kiket ma a korrektté egyházias felfogás hangos követelése feszélyeztetne, s kevésbé feszélyes azok részéről, kik ma a szervezésnél becsusztatott egyháziatlan felfogásuk érvényesítésével századokra és az egész magyar egyházra kiható kárt okozhatnának. Ez a kulcsa a vallásos arisztokracia s általában a független állású világi elem felléptetésének. Ez és semmi más.

Maguk a választási mozgalmak országszerte meglehetősen csendes mederben folynak, a kedélyek mentek minden nagyobb pártszünetektől, de elmondhatjuk, minden nagyobb lelkesedéstől is. Bár általános szavazatoknak mondhatjuk a beadott

szavazatoknak nemcsak arányszáma, mely összehasonlíthatatlanul alatta áll, de talán abszolút száma sem fogja megütni az országos képviselőválasztások szavazóinak számát. Mi ennek oka? A tájékozatlanság és bizalmatlanság. Hiszen értelmiségünk nagy része is úgy van vele, hogy nem tudja, mit akarunk mi autonómisták, annál inkább a nép, melyet az önkormányzat fogalmával kell előbb megismertetnünk. Az intelligenciában általában sokkal nagyobb a hitközöny, hogy sem behatólag foglalkozzék vele, a nép pedig az ö konzervativizmusával fél tőle. Melyek lesznek az autonómia jogai? Hol lesznek határai? Kik a vezetői? Talán egy új adóprés lesz, melylyel, ha egyszer az urak kezébe adjuk, elverik rajtunk a port? Tölül a fejébe ilyen és hasonló kérdések tömkelege s nem tud szabadulni a bizalmatlanságtól. A hol a jelölt népszerűsége nem vonzza, tartózkodik a szavazástól, annál inkább, mert hiányoznak igaztók, kik balhitébe belelovalják.

Igy az a pár ezer jelenik meg az urnánál, mely fejlettebb éleslátásával, vagy romlatlan jószívűségével követi pásztorát szavát. Innét az egyhangu és aránytalan többségű választások.

És mit csinál a kormány? Informáltatja magát és hallgat. Hallgatása mit jelent? Kész programja van-e, melyet a kongresszusra akar erőszakolni, avagy ennek előterjesztését várja be? Nem tudjuk.

Emléksorok.

Irtá: Beszkid István.

*Ki még nem hullatott bő könnyeket,
Ki nem ismer bajt, fáradalmakat,
Ki nem keserge még hantok felett,
Kit elkerült a bánatáradat,*

*Habár irigyen nézi a világ,
Boldognak lenni nem tud sohse ő;
Fásult szemében már az öröm is
Csupán egy rongyos, régi szemfedő.*

Az Isteni szikra.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárcaja. —

Irtá: Szanday Zénó.

— Jó reggelt Braunné asszony!
— Jó reggelt! mit hozott?
— Itt van a kávé!
— Köszönöm, amott van a szekrényen a tíz krajczár.
— Milyen pontosan megfizet naponta.
— Mert rend a lelke mindennek, kedves portásné asszony!
— Bizony az ilyen kedves öreg asszony-ság mint kegyed jobb sorsra volna méltó.
— Ejh, hisz nem nélkülözök semmit, az

ilyen öregcske nőnek, mint magam, nem sokra van szüksége.

— Persze, hogy persze, hanem az öregeknek már pihenés a dolga, kegyed pedig soha sem pihen a munkától.

— A munka az élet, majd pihenünk a sirban, — mondá Braunerné asszony a távozó kapusné után, bezárva az ajtót, aztán helyet foglalt nagy bőros karszékében s elfogyasztotta a szürkés hig levét, melyet kávé-számban tálaltak föl neki naponta. Majd az asztalon heverő iv papírra szorgalmasan jegyzetgetett, miközben papucsos lábait maga alá huzta s térdeire egy öreg felöltőt terített, mert a vas kályhába füstölő néhány darab fa nem nagy melegget terjesztett.

Igy egyedül látva ösdi bitorai között a kopott ruhájú kis öreg asszonyságot szánalom fogta el az ember szívet, de ha megszólalt szelid hangján s a sorsban való megnyugvásról, békétüresről beszélt, csodálkozni kellett, mennyi bölcsesség nyilvánult szavaiban. Otthon volt ő a történelemben, vallás és hitregetásban s a világ mindenféle eseményeiben, kerekre ismerte a földgolyót, szám szerint elsorolta a bolygókat s az égbolt mindennemű csodás tümenyeit. Méltán lehetett volna professzor valamely tanszéken, de ő csak megmaradt összetöpreődött öreg anyóknak, megitta naponta kétszer a kávéját, elolvastott néhány napilapot, melyeket a szerkesztőség jóvoltából kapott, s aztán irt. Igen, ez a kékbarisnyás öregasszony írónő volt.

Nincs azon mit mosolyogni, egész életét

azzal töltötte, hogy a fekete betűket szorgalmasan egymás mellé másolgtatva, leírta lelke szép álmait, irt regényt, tárcákat, ifjabb korában még riportereskedett is. A vastag iratcsomókért, igaz, hogy vékonyan fizettek, de az ismeretlen író munkáit kedvvel olvasta a közönség.

Az anyóka teljes életében álnév alatt irt s az emberek bizonyára kinevetik, ha előáll vele, hogy ez vagy az a jó munka az ő terméke. A postán pontosan fölcszédte az írói nevére érkezett szerény tiszteletdíjakat, de soha sem vett magának annyi bátorságot, hogy kilétét valakinek fölfüdjesse. Lassan elhaltak mellőle mindazok, a kik családját képezték, a kiket szeretett, bánatát szívébe zárta s irt, tanult tovább, enyhét, megnyugvást lelt a munkában.

Egy kedvenc eszméje mint fényes sugárszál húzódtott végig egész életén, egyetlen egy maradándó becsú művet akar alkotni, mely évtizedek múlva is hirdesse lángoló szavakkal, hogy ő élt! Es pedig nem hiába, mert irodalmi kincsét hagyott nemzetének örökül. Mikor még fiatalabb éveiben, családi körben arról beszélt, megmosolyogták.

— Szegény bohó te, mit akarsz? — mondták neki — nő vagy, szegény sorsban születél, nagy eszméi csak a nagyoknak lehetnek.

— Majd felküzdöm magamat, tanulok és bizom lelkem sugallatában, meglátjátok, még lesz diadalnapom!

— Nyomorban fogsz elveszni, mint annyi más; jobb lesz, ha gépvarrást tanulsz.

Mai lapunk 6 oldal.

Némelyek úgy beszélnek, hogy a kormány és a püspöki kar a lényegben megállapodásra jutottak. Van-e kompromisszum? Nem tudjuk. Hogy Bánffyék ravaszak és erőszakosak — ezt tudjuk. Hogy a többi hitfelekezetekkel egyenjogú önkormányzatot csak a kényeszerhelyzet csikarhatja ki tőlük — ezt is tudjuk. Hogy sikerülni fog — ezt csak reméljük. Hogy pedig, ha nem lesz belőle semmi, ez rajtuk fog mulni s mi fogjuk megszenvedni — ezt állítjuk, ez bizonyos.

Pásztovai.

A tanítók nyugdíjsérélmé.

(Felhívás Fejérmegye néptanítóhoz.)

Az 1893. évben, a járási szolgabírák közreműködésével, minisiteri utasításra eszközölt tanítói fizetés-felvételek egyik és fő sérélmés pontja az, mely a tanítók földjövödelmét a kataszteri becserék szerint állapítja meg. E szerint számtalan helyen előállott megyénkben is azon abnorm eset, hogy egy félhely (24—30 hold) földdel dotált kántortanító földjövödelme csak 150—200 frtra vétetett fel. Már most a ki tudja, hogy annak a tanítónak, illetve kántortanítónak, a kinek földjavalmazása van s ezen kívül készpénzfizetése vajmi kevés: az tisztában van azzal is, hogy ennek a tanítónak a nyugdíjba beszámítható jövödelme, mindent összevéve is, ritka helyen emelkedik 300 frtnal magasabbra, annál kevésbé, mivel a nyugdíjtörvény szerint a tisztán kántori javadalom csak felerészben vétetik nyugdíjba beszámítható összegnek. Így azután nem ritka azon visszás helyzet, hogy míg egy, talán fiatal s esetleg néhányszor tanítónak, a kinek 300—400 frt készpénzfizetése van, nyugdíj-igénye is ennyi; addig annak a fűtanítónak, a ki évek hosszú sora óta működik a tanítói pályán, s a kinek talán egy nagyobb család is kell eltartania jövödelméből, melyet sok helyen leginkább a föld nyújt, nyugdíj-igénye — a hibás fizetés-vétel miatt — szintén ugyanannyi, vagy még kevesebb, mint az osztálytanítóé, holott földje, gondos házi kezelés mellett, sőt csak haszonbérértékét véve is, még egyszer annyit jövödelmez.

— Vétenék a jó Isten ellen, ha nem azon az uton haladnék, melyet számomra kijelölt!

És haladt a maga útján, észre sem véve, hogy mindjobbban eltávolodik az emberektől, a nők kineveték, a férfiak megmosolyogták s ő mind jobban magába vonult, ismerősei lassan elfeledték, mint a halottakat szokás.

Hogy mindennapi kiadásait fedezhesse, apróbb közleményeket készíttetett a napilapok számára, s pihenő idejét hosszú évekig arra használta fel, hogy egy nagy drámai munkán dolgozzon. Mások pár hét alatt előállítanak egy új drámát előírt szabályok szerint; kell hozzá ez s ez, összekeverve így, amugy s odatalálják a nagy közönség elé, a közönség egyszer megnézi, aztán nem kér belőle többször s nagy ritkaság, ha megéri a harmadik előadást.

— Szegény napszamosok — suttogta az anyóka, ha ily hevenyészett munkákról olvasott — hogy vesztegetik idejüket, élet helyett árnyjátékot visznek a színpadra, ezek csak beszélgetni akarnak magukról és nem becsültetni, gondolkodni kell, uraim, és átérezni, a mit leírunk, a szívhez kell szólani, a lélekhez beszélni, arról, a mi soha el nem évül, a mit mindig megértetek, a mig ember lesz a világ; a külső forma, a szokások változnak, de a szenvedélyek mindig meglesznek; rajzoljuk olyannak az embert, a minő s mutassuk be, milyen lehet, ha szenvedélyei fölött uralkodni tud, s milyenné lesz, ha azok kerekednek fölül. Isten képe van az ember teremtve, s ő maga az oka, ha mindjobbban eltávolodik az égtől; az írók dolga világitani az emberiség számára a tökéletesedéshez vivó uton, de jaj annak, a melyik hamis irány felé vezet!

Mikor az anyóka ilyen magánbeszédet

Ezen igazságok állapota ellen a nyugdíj-törvény életbejuttatása óta számos panasz tétetett már, s orvosság czéljából nem egy kérvény nyújtott be egyesek és tanítói egyesületek részéről az illetékes fórumhoz. Az eredmény azonban mindeddig kesély. Most azonban, mint biztos jövőből, értesültem, a minisiterium segíteni akar a kataszteri becserék okozta bajon — és pedig rövid idő alatt.

A minisiterium u. i. felszólította a megyei közigazgatási bizottságokat, hogy emeljék fel bizonyos %-kal a tanítók jövödelmének kataszteri becserékértékét; de indokolják is meg, hogy miért kívánják a felemelést. Ha kellőleg fogják indokolni, akkor nem a kataszteri becserék, hanem a % felemelés hozzáadásával megnagyobbitott összeg fog a nyugdíjazásnál számításba vétetni.

A minisiterium ezen üdvös intézkedésével minden tanító meg lehet elégedve; mert ez nagyban hozzá fog járulni, a mi megyénkben is, a tanítók nyugdíj sérélmének orvoslásához, feltéve t. i. azt, hogy a kivitel módzatainak megállapítására hivatott minden tényező is az igazi tényállásnak megfelelőleg s lelkiismeretes buzgalommal karolja fel megyénk néptanítóinak ezen fontos és sérélmés ügyét.

Főtenyező ebben minden esetre maga a megyei közigazgatási bizottság, mert ennek jóindulatától függ minden. Ha ez községenként lelkiismeretesen megvizsgálja és kimutatja a tanítói földek valódi jövödelmét, lehetetlen, hogy az 1893. évben felvett s megállapított kataszteri szerinti jövödelme megyénkben is 100/100 helyenként 200%-kal ne emelkedjék.

Szerencsém volt Bihar és Komárom vármegyéknek ez ügyben már felterjesztett javaslatait áttanulmányozni. Ezen javaslatok is átlag 150 %-kal kívánják a kataszteri jövödelmet emelni; vagyis konkrét példában kimutatva: holdanként 6 frt helyet 15 frtnal állapítják meg a tanítók földjövödelmének kataszteri értékét.

Ismerve Fejérmegye földjét, mely jószág s így termékenység tekintetében semmivel sem áll hátrább a nevezett megyék földjénél, sőt helylyel-közül még előtte is áll azokéinak, azért voltam hátor a kataszteri érték emelését a fennebbi %-okkal jelezni. Nagyon természetesen azonban, hogy minden községenben az egyes termények értékesítésének, továbbá a haszonbéri értékek stb. stbnek feltételei szabják meg a % nagyságát.

A minisiteri rendelet végrehajtására hivatott megyei közigazgatási bizottság azonban csak egy és akkor járhat el helyesen és hozhat üdvös javaslatot, ha az egyes községek pontos és lelkismeretes kimutatást terjesztenek be hozzá a tanítók földjövödelméről s ha kellőleg meg is okolják a kataszteri becserék emelését. Ilyen indokok lehetnek például 1-ször a vasut vagy városi piac községe a községhen, 2-ször a földnek haszonbéri értéke a községhen és környékén, 3-szor az esetleg nedves, mocsaras talajnak vízlevezető árkok húzása által emelkedett nagyobb értéke stb. stb.

Egy kis jóakarattal kell tehát csupán a községek részéről a kivitelben s a nélkül, hogy a községre a tanítók földjövödelme emelésre valami terhet róna, tanítóik magasabb nyugdíj igényét az igazságnak megfelelő jövödelme arányában biztosíthatják. És én azt hiszem, hogy minden község tanítója meg is érdemli ezt a kis jóakarattal községre részéről. De nem is kételkedem abban, hogy minden község a tanító teljes megelégedésére fogja megoldani ezen sérélmés nyugdíj ügyét.

Szüksége azonban, hogy mi tanítók se legyünk télenek saját ügyünk rendezésében. Mert ez esetben könnyen megtörténhetik, hogy egy a község, mint a közigazgatási bizottság is, a kellő információ hiányában, rólunk nélkülünk fog intézkedni s megeshetik, hogy éppen e miatt nem lesz kellőleg, vagyis a kívánalomnak és igazságnak megfelelőleg orvoslva nyugdíj ügyünk ezen részében. Senki sem hivatottabb ugyanis a saját vagy használati vagyonként birt földnek jövödelméről tanuságot tenni, mint maga a haszon élvező. Így a tanító is önmaga tudja és mondhatja meg legjobban, hogy a kataszteri becserékkel felül hány %-kal nagyobb földjének valódi jövödelme.

A saját jól felfogott érdekében ne sajnálja tehát a fáradságot egy olyan megyénkben működő tanító sem, a kinek földjavalmazása van, hanem lépjen azonnal érintkezésbe községi előjárósággal ez ügyben. Keresse fel továbbá megyénk kir. tanfelügyelőjét, a ki köztudomás szerint minden tanítónak igazi jóakarója, valamint megyénk főispánját, a ki minden igaz ügynek meleg pártfogója és a megyei közigazgatási bizottság többi tagjait is és kérje fel őket hogy földjének kataszteri becserékét 100, 150, 200 %-kal szóval a tényleges állapotnak megfelelőleg legyenek szivesek felemelni ezen és ezen indokok alapján.

tartott, mindig gondosan megnézte, ha jól be van-e téve az ajtó, nehogy kihallgassa valaki, mert nagyon restelte volna, ha kinevetik. — Aztán megint csak íróasztala mellé ült és írt, javított, szóval faragott, csiszolt drámai mívén, hogy az kerek egész legyen, majd itt, majd ott nem volt vele megelégedve, ide több szín, oda több meleg kellett, évről-évre bele adta életerejét.

Egy napon aztán kész volt a nagy munka, éppen hatvanadik születése napját ünnepelte az anyóka s ezen a napon boldog mosolylyal lapozott a tömött kéziratban, aztán lekefélte kopott fekete ruháját s örömtől piros arccal sietett a postára, hogy a becsomagolt színművet a drámai színház igazgatójának elküldje.

Olyan furcsa volt szegénynek redős arczán a boldogság mosolyával, mig fehér szemöldei alól belső hévtől csillogó szemei élénken tekintettek körül, termete szokatlanul kiegyenesedett s oly erélyes léptekkel haladt, mintha újra megfiatalodott volna, mig ősz haja és avult ruhái bizonyították, hogy ő már a multé.

A mint a postáról visszatért, nagyon üresnek találta a szobáját, hosszú életén át megszokott társa, a dráma nélküli, görcsösen szorongatta a veányt, mely munkája létezésének egyedüli bizonyítéka volt. Napról-napra vágyva kutatót a hírlapokban, hogy mince-e felőle valami hír. Egy reggel végre, — szinte szédült örömben — ott volt nyomtatott betűkkel előtte, hogy a drámai színház legközelebbi újdonsága „Egy élet“ című dráma lesz, ismeretlen szerzőtől. Oh, tehát még megérte, látni, hallani fogja, ha előadják, gyönyör érzettel gondolt vi-sza letűnt éveire, melyeket e munka megírásával töltött, körülé rajongott az élet,

de ő nem szomjazott a muló örömök habzó serlegére, egyedül szobájába zárkózva ült mindig és dolgozott, és most százaknak fog örömet okozni munkájával. Igen, de fog-e tetszeni a nagy közönségnek? teste lázasan remegett a földindulástól. Hát ha közönnnyel fogadják? Miért is küldte be, hogy maga előtt lássa megsemmisülni egész életének reményét, a siker, a dicsőség álmát. Milyen jó, hogy névtelenül küldte el, legalább nem fogják őt a járkelők az utcán egymásnak gunyolódva mutatni, „im ennek a színműve bukott meg tegnap.“

— Nem, ne félj győzni fogsz! — sugta szíve mélyén lelke hangja, — a ki öntudatosan miveli a népet, az tud hatni a tömegre.

Szegény anyóka nagy lelki küzdelemben volt az első előadásig, küzdött magával, elmenjen-e, ne menjen-e a színházba.

— Hová készül, Braunerné asszony?! — kezdte a kapusné, mikor oszonnáját bekészítette s az anyókat a tükör előtt találta fejkötőjét igazgatva.

— Színházba megyek lelkem.

— Nem magának való mulatság az, vagy nagyon kinevelszik, vagy meghül, én még mindig fogadjással jöttem haza onnan.

— De ma új darabot adnak, — mondá az öreg kissé elpirulva.

— Jaj, Braunerné asszony, minden hétre kerül az újból, csak a közönséget csalogatják vele, én ugyan egy fabatkát sem adnék azért, hogy új darabot lássak, mikor az is csak azon a kaptán készül, mint a régi, ott fecsegnek, jönnek, mennek, ájuldoznak, néha rákarsa öldösik egymást, nem értek én abból a sok hiába való beszédből semmit, többet ér annál egy jó könyv.

Igy téve a nyugdíjszerelemi öröklése nem maradhat el, mert *diószékes után állíthatom*, hogy a miniszteriumban működő nyugdíjszerelemmel a megyei javaslatát el fogja fogadni.

Mivel több megyebeli tanítóársammal volt szerencsém mostanában találkozni a kik az itt ismertett miniszteri intézkedés felől semmit sem hallottak, s mivel sem tanügyi sem egyéb lapban nem volt ez — legalább tudtommal — köz tudomásra hozva, ezekből azt következtetem, hogy igen sok kártára nem tud ez őket igen közelről érdekelni dolgokról semmit sem: azért láttam célszerűnek egy a miniszteri intézkedést, mint a szükséges teendőket is ezen felhívásban a kártársainak tudomására hozni.

Lépjének azért az érdekel kártársak aközébe az ügyben és pedig azonnal, mert a javaslat betérjesztésének ideje rövid.

Adja Isten, hogy a tanító eme serelemes nyugdíjügye meggyekben is hasznos és üdős megoldást nyerjen.

Magó Károly.

H I R E K.

— **Tekéverseny.** Augusztus elsején d. u. fogják folytatni a polgári lövöldében megkezdett tekéző-versenyt. Körülbelül még vagy 50 darab szám van hátra. A nyereménytárgyak igen diszesek és értékesek, megérdemelnek egy kis testedző fáradságot.

— **Ötven évig a zárdában.** A szatmári irgalmas nővérek anyazárdájában Szatmáron Ritka útnép folyt le az elmúlt héten. Ugyanis Oross Theodora irgalmas nővér 50 éve, hogy ugyanott tett fogadalmat s ötven hosszú éven át, most újra ifju lélekkel, változatlan szívvel esküdtött újra hűséget szerzete szabályainak. A jubiláns apa apáca legelső magyar szolgálója volt szerzetének; 21 éves korától szolgálja a nevelés ügyének, a szegények, árva és szenvedők ápolásának szentelve egész életét. Nagy érdeme, hogy szerzetét egészen megmagyarosította. Az öreg apáca, tejen aranyos virágkoszorúval a benső megbatottsággal rebegette el újból fogadalmi imáját. Utána 58 ifju apáca lépett elő s tett *Hámon József* kanonok előtt fogadalmat, mely után az alkalmi beszédét *Bóta* jezsuita atya mondotta, lelkesítve az apácákat szent hivatásuk teljesítésére.

— De velem csak eljön ma a színházba, — mondá Braunerné asszony titkos mosolylyal, bele tekintve tárcájába, hol egy ezüst korona tartaléktörkéje rejtegett.

— Mi nem jut eszébe!

— De komolyan beszélek, váltok magának is egy karzat jegyet, legalább lesz, a ki haza kísér.

— No, ha a jegyet megfizeti, akkor már megteszem azt a szívességet, hogy elkísérem.

De furcsa állapot az, onnan a magas karzatról nézni le a fényes színházi közönségre, minden embernek épp a feje tetejére látni. Braunerné asszony is eleinte úgy érezte, mintha impolygó hajón volna. Fiatal korában a földszintre járt, de öreg napjaiban nem jutott ily fényűzésre, be kell érnie a karzattal.

No, végre emelkedik a nehéz vas függöny, utána a másik, a piros, ott a terem, az alakok megszólalnak, az anyóka szíve maradozó dobbanással szorong. Mintha álmodna szegény öreg, úgy éli át a jeleneteket, im az ő eszmestülöttei meglevednek, az ő lelkének szavaival beszélnek. De mi az? Itt-ott zokogás hallik! Kinek a lelkében pendült meg a rokonérzelem? Hát még aztán, mikor a függöny legördül, vége-hossza sinos a tapsnak, a közönség elragadtatva tombol, a szerzőt hívják, éltetik, reng a ház a zajtól. Milyen diadal! Végre a rendező jön ki a játékszínre, megköszöni az ismeretlen szerző névében a tüntetést, fölvonásról fölvonásra nagyobb a tetszészavaj, a közönség öröme határtalan, hogy végre az ő nyelvén szólnak hozzá úgy, a hogy ő megérti, arról, a mit ő is átérez.

Az anyóka lehunyt szemekkel ült helyén, kezeit összekulcsolva s elgondolta, hogy ha

— **Jegyző választás.** Folyó hó 20-án megejtett jegyzőválasztás alkalmával Baracska községben segédjegyzőül *Sáucs Jenő várpalotai* lakost választották meg.

— **Annabál a rózsáskertben.** *Sórecs* József előnyösen ismert tánczmeister tanítványai f. hó 26-én szépen sikerült kedélyes tánczmulatságot rendeztek a *Lerf*-féle rózsáskertben. A rendezőség dícséretére vállik, hogy a tánczok között ott szerepelt a magyar kórtáncz is, a mely szép, dőlözeg tánczot élvezettel és lelkesedéssel lejtették a fiatalok. A tánczestélyen jelenvolt lányok közül a következőknek neveit sikerült feljegyeznünk: Ballassa nővérek, Bogár Mariska, Czeretót Anna, Czina Terike, Dörner nővérek, Emberi Magdolna, Fischer nővérek, Fischl nővérek, Flaskár Margit, Fleck Juliska, Guruzsa Margit, Herman nővérek, Horváth Anna, Jankovits Erzsike, Jankovits Katicza, Károlyi Juliska, Klein nővérek Kósa Mariska, Kozák Mariska, Lax Mariska, Lódy Mariska, Molnár Teruska, Obermayer nővérek, Orbán Mariska, Pap Anna, Pap Mariska, Pető Mariska, Poór nővérek, Pölöskei nővérek, Prajda nővérek, Puli nővérek, Raaner Anna, Schmidt Juliska, Schwarz Anna, Simon Anna, Stangl Mariska, Süllő Mariska, Szukop Tera, Tausz Erzsike, Tüske nővérek, Varga Erzsike, Zombai nővérek, Zsédely nővérek stb.

— **Zsidónőből — apáca.** Érdekes eset képezi most közbeszéd tárgyát az Erzsébetvárosban. Egy úgynöknek feltűnő szép 15 éves leánya két évvel ezelőtt súlyos beteg lett. Az aggó szülők, hogy leányuk minél gondosabb ápolásban részesüljön, bevitték a beteget az egyik fővárosi kórházba, a hol az apácák végzik a betegápolói gondozást. A beteg leány állapotban nemsokára kedvező fordulat állott be. De minél inkább javult testi egészsége, kedélye annál inkább szomorubb lett s a hányzor rá gondolt arra az időre, midőn a kórházról s ezzel együtt a kedves testvérektől is bucsút kell majd vennie, mindig keservesen zokogásban tört ki. A szülők akkor el sem tudták gondolni ezt a hirtelen bekövetkezett kedélyváltozást, a melynek okára csak egy év múlva, midőn a leány már elhagyta a kórházat, jöttek rá. A fiatal 15 éves leány az apácáktól oly sok szépet hallott beszélni a katolikus vallás üdvözítő voltáról, míg végre szülőinek tudta nélkül, titokban maga is katolikává lett. Az anya csupa szeretetből megbocsátotta leányá-

nak áttérését s semmiféle szemrehányást sem tett ezért neki, pár nap előtt pedig a lány nyomtalanul eltűnt a ki — mint a szülők hiszik valószínűleg valamelyik zárdába lépett be.

— **Földi, no de nem dicsekszünk vele.**

Steiner Vilmosnak hívják, szülei itt laknak városban, ő pedig emancipálva magát atya felügyelete és dorgáló keze alól, a fővárosban rakja le alapkövét az életben elkövetett, csalátsoknak és sikasztásoknak. Alig, hogy elvégezte városunkban a kereskedelmi akadémiát, már rátért a hamis utra. Mint gyakornok *Bergmann* Henrik itteni kereskedő irodájában kapott alkalmazást s meg is kezdte működését azzal, hogy egy alkalommal 35 frtot, más alkalommal pedig 100 frtot sikasztott a posta-vevények meghamisítása által. Főnöke jószívűségének köszönheti, hogy a büntetéstől megmenekült, állását azonban el kellett hagynia. Ezelőtt másfél évvel került Budapestre, hol pár hó leforgása alatt sikerült a postatakarékpénztár központi hivatalába díjnoki minőségben bejutnia. Szerény modora, ajánló megjelenése annyira megkedveltették őt hivatalfőnökénél *Bursits* Ferenc osztályvezetőnél, hogy rövid idő alatt fölemelte fizetését és rábízta a beérkező betétek elkünyvelését. Rendesen eljár hivatalába, viselkedése nem esett kifogás alá s így nem is gondolták fellebbvalói, hogy milyen álnok terveket főz agyában az alig 19 éves ifju. Pedig akkor már messze bevetődött a bűn ösvényén. *Ssauer* névű barátjával, a ki szintén fejevári és vele egykoron, éjszakánként eljárógtattak alsóbrendű mulatókba s ott pénzüket orfeum-hölgyekre költötték. Egy darabig csak ment ez a mulatság, a meddig tudniillik *Szauer* nak pénze tartott, de azután *Steiner* nek is erszényébe kellett nyulnia, hogy a dorbézások kontóit kifizethesse. Az a 35 frt, a mit fizetéseken kapott, természetesen nem volt elég a mulatózásra, tehát más uton-módon kellett pénzt szereznie. Hamis postabélyegzőt csináltatott, idegen nevekre betétkönyvecskéket váltott, ezekre hamis betéteket jegyzett be és a postamester és több postahivatalnok névalírásának meghamisításával, kisebb nagyobb pénzösszegeket vett fel, melyeknek összege 2300 frtra rugott. Ilyenformán tehát megint volt pénz a mulatságra, csakhogy nem sokáig tartott a muri. *Steiner* Vilmos csalásaira rájöttek, ugyszintén *Szauer*-éra is. Dr. *Arányi* Taksony rendőrkapitány f. hó 23-án *Steiner* Vilmost fél órai kihallgatás után letartóztatta.

most fiatal volna, könnyű, fehér ruhába megjelenne a kihívásokra a szinpadon, aztán elárasztanának koszorúkkal, virágokkal, hódolattal vennék körül és szíve szabadon, büszkén verne diadalában, de így — a kopott, töpörödött öreg asszonyt kinevetné, ha mutatná magát. Jobb ha nem tudják ki a szerző s két nehéz köny gürdült alá szeméből örömtől piros arcára. Először érezte, mily elhagyatott, szegény és hogy ő már nem e világba való, mert törődött öreg érezte, mily gyöngye, sőt a harsogó tetszészaj mintha megrázná őt, egyre gyöngyebb. Úgy érezi, mintha valami kényszerítene, hogy oda kiáltssa a közönségnek: *En vagyok a szerző!* — Hadd lássák, hogy nem hiába élt, hisz' százan meg százan egyhangulag dícsérik munkáját, de nem bír szólni, a ház egyre szűkebb lesz körülle, mintha a falak összeszorulnának s a gázlángok egyre közelebb jönnének, míg a zaj, a színészek beszéde egyre távolabbról hangzik. — *En vagyok!* — kiáltja erőlködve omló köny és mosoly között, mialatt erőtlenül roskad a vas korlátára. —

— Szent Isten, mi lelte! — sikolt mellette a kapusné, izmos karjaival felfogva a roskadozót.

— Mi baj, mi történt? — tolokodnak hozzá a jegyszédők.

— Egy öreg asszony elájult! — felelték többen közönyvel, le sem fordítva szemüket a szinpadról.

Hamarosan kivitték az anyókat a ruhátárban sokáig élesztgették, de hiába.

— Szívzélhűdés érte! — magyarázta a körülállóknak a hirtelen elszólított színházi orvos. Odabent az ujongó színházi közönség

nem is sejtette, hogy míg a szerző lelke örök ifjuságban előtte ragyog művében, az alatt törődött teste kihülve ott fekszik mereven egy durva szőnyegen a ruhátárban.

Sokáig kutatták aztán, ki írta azt az elévülhetetlen drámát, mely a közönségnek annyi kellemes estét, az igazgatónak pedig mindig telt házat szerzett, irodalmi körökben oly sok fejtegetésre, eszmecserére adott okot. Lefordították több nyelvre, előadásával művészek versenyeztek, de a szerzőre nem birtak rákadeni, a mi szinte csodálatosnak látszott. Míg egyszer egy fiatal hivatalnok bérelte ki a maga számára jó olcsón az anyóka hajdani szobáját, s a szekrényben ráakadt az eredeti kéziratra, lapok után közölte felfedezését a nagy világgal, de nem kutathatott ki ő sem többet, csak hogy azok az iratok egy szegény öreg asszonyié voltak és hogy az öreg asszony reggeltől estig mindig csak irt. Vajjon mit irhatott? Ő készítette volna azt a szép drámát? Az mégis valótlannak látszott, hogy egy olyan nyomoruságos öreg asszony olyan szép munkát végezni képes legyen. A szinzigazgató egyszerűen kinevette mind ezeket a föltváéseket és inkább szerényen türt, hogy őt gyanúsították a szép dráma szerzőségével.

Az anyóka rég elporladt, sirját nem jelőli emlékkő, egy elmult, semmivé lett, mint minden földi nyomoruság, szenvedés, de lelke ma is él művében, könyvet fakaszt, nemesít, gyönyörködött, új eszméket gerjesztve újabb nemzedék szívében, mint szikrája az örökvaló isteni örök, mely változatlan munkál századokról századokra különbözőkép, sokféle alakban.

Steiner a kihallgatáson természetesen mindent tagadott, de a bizonyítékok kétségtelenül ellene vallanak. Csütörtökön délelőzött házkutatást tartottak lakásán, de semmi gyanúsat nem találtak. Szauer szintén a rendőrséghez került s úgy látszik ő vele hamarabb fognak végezni, mint Steiner barátjával.

— **Rendőri hírek.** *Vinczei Györgyné sz. Hoffmann* Erzsébet testi épség elleni kihágás miatt, a mennyiben tárgonzaját a járdán toltta, 2 frt pénzbüntetésre, *Vinczei Imréné, sz. Mórnár* Julianna pedig hatóság elleni kihágás miatt 10 frt pénzbüntetésre ítéltetett.

— **Simli Mariska — nyomorban.** A hét folyamán Bécsen át érdekes hírt telegrafáltak a budapesti lapoknak. Arról szólt a hír, hogy *Simli Mariskát* Grácban letartóztatták „csalás” miatt, a mely után a rendőrség börtönébe került. Az exozentrikus természetű leány esete természetesen feltűntetést keltett. Most azonban gráci értesülés alapján kiderült a nagy család a maga valóságában semmi az osztrák hatóságok bürokratikus alaposságával egyetemben. Ugy történt ugyanis az egész dolog, hogy *Simli Mariska* egy egyfogatu bérkocsival tett szombaton rövid utat. Mikor leszált a kocsiról s fizetni akart, nem volt több pénz a zsebében mint 7 krajczár. A kocsis nem tágitott, rendőrt szólított elő, a ki *Simli Mariskát* bekísérte a rendőrséghez. Itt aztán ismét követelték tőle a két forint kocsipénzt, a mit azonban a szegény leány nem tudott előteremteni, habár több gráci ismerőshez fordult segítségért. Édesanyja is hasztalan iparkodott őt kimenteni a börtönből, a rendőrség megindította ellene csalás miatt az eljárást s minthogy a bérkocsis számlája még mindig kidgyenitetlen, *Simli Mariskát* elfogják toloncolni Székesfejérvárra. A nagy nyomorúságban súlyos leány hajdan szebb napokat látott. Atyja gazdag molnár volt városunkban s leányának nevelésére sok gondot fordított. *Simli Mariska* már évekkor előbb, mikor még hire-hamva sem volt a leánygimnáziumnak, a gimnázium első osztályáról vizsgálatot tett a székesfejérvári cisztertencia főgimnáziumban. Az utóbbi időben különösen exaltált természetű lett. Egyremásra kalandos terveket eszelt ki, „kultur” lapokat alapított hol Sárbogárdon, hol Bodajkon. Legutóbb Grácban adott ki ilyen újságot, melynek minden sorából kitetszett, hogy a papi reverendában járkaló szerkesztőnő olvasott leány, de gondolatait nem képes rendbe hozni. Ugy látszik, sajtósága és egyáltalán nem természetes észjárása hoztak onfliktusba a gráci bérkocsissal. — Ujabbán azt a hírt vették, hogy *Simli Mariskának* egy földije pénzt küldött kötelezettségei kiegyenlítésére, mire szabadon boesájtatván, anyjával Győrbe utazott. Mikor a rendőrség felszólította, hogy vegye le a papi öltönyt, arra hivatkozott, hogy 4 esztendeig teológiát hallgatott s állítólag valami igazolványfélélet mutatott fel, melynek értelmében joga van papi öltönyt hordani. Ami azonban nem lehet valóság.

— **Szekeréből műlovar.** *Uskora Sándor, Fery* István moóri községi bíró cselédje, nagy barátja volt a komédiának, Mihelyt egy csepürágó, komédiás trupp telepedett le a községben, a legelső gondja volt a czirkusz kerítésen kikeresni a legnagyobb nyílást s azután onnan leste az előadásokat nagy lelki élvezettel. Másnap aztán míg a fakót és a keszt dirigálta, el-el gondolkodott a kőteltánczosok nyaktörő produkcióin, a lisztes képű klownok mókáin, de legtovább a szép lovagló kisasszony mutatványainál időzött. Tetszett neki nagyon, midőn a czirkusz-komédiásnő a körben vágató paripa hátán ahrinonon ugrált keresztül. Ugy gondolkodott, hogy azt ő is megtudná tenni, ha egyáltalában feltudna állani a lova hátára. De azt még nem próbálta s nem is merné megkísérteni, hanem a szekér közepén meg tud állani bátran. Pedig hát az sem valami könnyű dolog, különösen midőn két olyan telivér ló buzza a szekeret, mint a bíró gazdái. Ilyen féle gondolatokkal foglalkozott, midőn gazdájá házához közeledett. A kapu két szárnya ki volt nyitva s az árpa, a mely nagy halomba volt rakva a

kocsira, majdnem elérte a kapu tetejét. Ekkor egy szerencsétlen idea röppent Uskora agyába: megpróbálja átugorni a kapu alatt elhaladó kocsiról a kapu tetejét. Neki is gyűrűközött, azonban rosszul számította ki az ugrást, mert a kapu tetsző felén a földre zuhant. Esése még elég szerencsésnek mondható, mert keze ficzomodásán s csekélyebb horzsoláson kívül egyéb baja nem esett, de valószínűleg jó sokára elment a kedve a czirkuszba való produkcióiktól.

— **A péthi fürdő.** Az egész közép Európában dühöngő viharos idő a péthi fürdő látogatóságát is csökkentette a múlt héten. Már az elmúlt vasárnap kellemetlen hívős idő volt s így a szokottnál jóval kevesebben rándultak ki Péthre. De igen előkelő látogatója volt a kies fürdő telepnek, mert ott volt *Zichy Rafael* gróf két nővére társaságában. A grófi vendégek látogatlag igen kellemesen töltötték el a délutánt s a legnagyobb meglepéssel távoztak. Különben is a péthi fürdőnek olyan előkelő látogatói vannak, hogy ellehet mondani azt, hogy Fejér- és Veszprémmegyék előkelőségeinek találkozó helye. — Ma megszakadtak a fellegek s így a holnapi szép időben bizonyval ismét zajos lesz a péthi fürdő.

— **A szükevények.** A vármegyeház börtönéből furfangos módon megszökött rabok már mind a négyen megkerültek. A két legveszedelmesebb: *Csuti Mihály* és *Varga József*, miként legutóbbi számunkban megirtuk, még szerdán reggel visszakerültek; *Pap Mihályt* és *Gobházi Jánost* pedig ma fogták el *Isztiméren* a csendőrök. Tagadhatatlanul pechjük volt, mert még az időjárás is akkor bomlott meg, midőn ők elakartak bujdosni a világba, és ha el nem fogják őket, hát még talán egyre szakad a dermesztő záporos. *Gobházi János*, mivel rabsapka volt a fején, nem mert a külségeken mutatkozni, hanem körülbelül két napig a kazlak között rejtőzött. Addig *Pap Mihály Isztimér* községben koldult míg nem sürgönyileg értesített csendőrség elfogta őket. No ugyancsak szánandóan néztek ki; az a csodálatos, hogy mikor két társuktól elváltak, nem jelentkeztek önként a rendőrségnél. Most meglátszott rajtuk, nem valami nagyon szörnyűköttek elfogatásukon, hanem inkább örültek, hogy már egyszer biztos föld alá kerülnek. A szökésért feyelmileg lettek megbüntetve, a lopásért pedig, a mit a leváltárban követek el, még ezután fognak lakolni.

— **A multság vége.** *Öndödon* történt a múlt vasárnap, hogy egy legény kocsiával takarmányért hajtott a mezőre. Utközben találkozott *Gál Ferencz* kovácsmester fiatal lányával, a ki egy barátjával éppen sétára indult. A legény felajánlotta kocsiját a két lánynak s azok kapva az alkalmon, el is fogadták s vidám hangulatban indultak ki a mezőre. Igen jól mulattak visszajövet is, hanem akkor váratlan baleset elrontotta a kedvüket. A legény jókedvében a lovak közé vágott, azok megvagdultak s őt a gyeplőnél fogva lerántották az ülésekből. Baja nem történt, felugrott, hogy a megriasztott lovakat megfékezze, de már késő volt. Azok könnyű piheként ragadták magukkal a szekeret a benne sikoltozó lányokkal együtt s egyik kanyarultnál felborították. *Gál Ferencz* leánya olyan szerencsétlenül esett ki a kocsiból, hogy az egyik keze eltörtött. Barátjének nem történt baja.

* **Üzlet megnyitás!** Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy a miniszterium által engedélyezett **gyógyszer és illatszert** üzletemet a **Kossuth- és Szarka-utca sarkán** (*Dietrich-féle ház*) f. évi augusztus 1-én megnyitom, addig is mig bővebb hirdetésem és árjegyzékeimet közzétennem, előre is a n. é. közönség szives pártfogására ajánlom maga-

mat. Mély tisztelettel **Segesváry Dezső**, okl. gyógyszerész. — Az új gyógyfűszerárú kereskedésnek **Kampiss József** okl. gyógyszerész lesz az üzletvezetője.

— **Egyházi szerek,** zászlók, miseruhák, keresztúti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik **Szűts és társa**, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. Budape ten, IV., Kossuth Lajos-utca.

A belvárosi plébániához tartozó kath. választók figyelmébe!

A kath. autonómiai kongresszus székesfejérvári kerület képviselőjének megválasztására kiküldött ötös bizottság a kath. választók összeírását befejezte. Míndazok tehát a kik a lajstomból valamiképp kimaradtak augusztus hó 5-től nyolcz napon át a városház nagytermében d. e. 9 órától, d. u. 5 óráig felszólamlási jogukkal élhetnek.

Egyben tudatjuk még, hogy a kath. autonómiai kongresszus képviselőjének választása augusztus hó 14. 15. és 16-án ejtetik meg.

Székesfejérvárott, 1897. július 28.

Az ötös bizottság.

Irodalom és Művészet.

Jézus szívének szentségszerve hirnöke. Megjelent az augusztusi füzet a következő tartalommal: Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok s terhelve vagytok s én megnyugtatlak titeket. — Jézus szents. Szívének ügyei. — Hódolati bimbók. — Az utvezető. — Ajtatósságok Jézus szentségszerve Szíve tiszteletére. — Feleletek korszerű kérdésekre. — Ajánlatos műintézet. — Jézus szents. Szívének áldásai. — Az imapontosság havi szándéka augusztus hóban.

Szűz Mária virágos kertjének 8-ik füzeté a következő tartalommal jelent meg a bold. szűz Mária ünnepeinek egyháztörténelmi leírása. — Szűz Mária előtt. — A királyné unokaöccse. — O Domina, O Mater mea. — Az özvegy asszony. — Stuttgart, Würzburg, Bamberg. — Egy bűnbánó naplójából. — Krónika.

Közgazdaság.

Fölfordult világ.

(A. É.) Készül a világ össze-vissza keveredni. Azok a kereskedelmi politikai viszonyok, a melyeken a mai gazdasági rendszer alapul, még annak az időnek a maradványai, melyben még nem élesedtek ki annyira a termelési ágak egymáshoz való viszonyai, melyben az államok gazdasági konkurenciája még nem folytatódott egymáshoz saját területén olyan elkeseredett harcra.

Azóta megváltoztak a viszonyok, a régi keretek tarthatatlanokká lettek, a termelési ágak és termelő államok torzsolkodnak, s mindenki érzi, hogy új keretekre van szükség, új megállapodások kellenek, újonnan kell szabályozni az államoknak egymáshoz való viszonyát.

Hajdanában, a mi még nem is volt rég, leszóltak a gazdát, ha csak arra gondolt is, hogy az ő termelése is megérdemli az állam kormányának gondoskodását, hallani sem akartak arról, hogy a saját vámtérületünkön urra tesszik a magunk termelését. Megkötötte a monarchia a legörültebb kereskedelmi szerződéseket nyugot, kelet, dél és észak felé egyaránt

s most ennek a keserű gyümölcsét olyan nagyon megérezték, hogy már ugyanazok, a kik akkoriban a gazda panaszt szörnytelen ségnek s megokolatlannak tartották, ma az első segítségnek, melyet a gazda az államtól megkövetelhet, a vámvédelmet állítják s maguk követelik a vámtarifa agrárius revízióját.

A magyar szabadalvú párt politikusai, a kik között még maguk a gazdák is kötelességüknek tartották igazmondó gazdatársaik ellen szavazni, a hol azok agrár érdekeket hangoztattak, ma maguk is belátják, hogy a mai vámvédelem nem védi a mezőgazdaságot, s annál kevésbé biztosítja fejlődését. Tisza István könyvet irt az agrárpolitikáról és ezernyi hibái közül is kivilágít az, hogy már Tisza is szükségesnek tartja a vámtarifa revízióját. Legújabbban Roszner Ervin báró, Máramaros-megye főispánja nyilatkozik meg ebben az irányban s egy újabban megjelent értekezésében egyenesen föl hívja a különböző árnyalatú agráriusokat, hogy készítsék elő és teremtsék meg közös erővel, vállalva az agrárvédő vármokot s ezáltal jövőre függetlenítsék a monopóliumban a gazdasági termékek árképződését a külföldi verseny ellen.

Mind ez természetesen nem ezentől az uraktól származott, hanem a Magyar Gazdaszövetségtől és az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettől, mely ebben a kérdésben már tavaly hozott határozatot és közös akcióra hívta föl az Osztrák Gazdasági Egyesületet is, a melynek logikus követelése elől már a szabadalvú párt tagjai sem térhetnek ki.

De bár mi először láttuk be ennek szükségességét, a mai vámkorlátokat nem mi kezdtük rázogatni, hanem a németek, a kik már megkezdtek a vámtarifa revíziójára vonatkozó tanulmányaikat s a kik okvetlenül fognak és az 1903-iki szerződések megújításánál, vagy meg nem újításánál olyan előnyöket elérni a mi és egyben nemzetek termelőinek hátrányára, melyek biztosítani fogják az újabb időszakokra termelésük prosperitását. Az osztrák kereskedelmi minisztériumban is dolgoznak ezen a kérdésen, csak nálunk késlekednek még vele s teszi ki a kormány az országot annak, hogy az osztrák kereskedelmi minisztériumnak bizonyára nem a mi érdekünkben kidolgozandó javaslata legyen az irányadó a vámszerződési kérdések jövőndő megítélésénél.

No de ez egymagában véve még nem fölfordult világ, mert a dolgoknak természetes rendje hozza magával, hogy a lejáró szerződéseket megújítsák, vagy meg ne újítsák, erre nézve tárgyalásokat folytatassanak s ezt hosszabb tanulmányozás előzve meg.

A fölfordulás más oldalról, jobban mondva oldalról jön. Az egyik Amerika, a másik Anglia. Hát Amerikának az ügyét úgy körülbelül ismerjük már. Ott nem csak a vámvédelem az, a mi arra indítja az Egyesült Államokat, hogy óriási tarifákat állítsanak, hanem a pénzügyi sanyarúság is, mely szükségessé teszi, hogy az unió kibővítsé a vámbevételék forrását és magasabb vámtételek révén szerezzen újabb bevételket. Ennek a kifolyása az u. n. Dingley-bill, mely a magas vámpételeiről hírhedtté vált Mac Kinley-billt részben még tetemesen túl is szárnyalja. Ez az új tarifa, mely augusztus elsajén életbe is lép, Európa termelését zárja ki, legalább részben, Amerikából. Ezzel szemben Európa represszáliákat fog alkalmazni az amerikai termelés ellen s e fölött már meg is indulnak nemsokára a konferenciák az érdekelt európai államok között. Külügyminisztériumunk köréből kiszivárgott hírek szerint európai vámuinóról, vagy legalább ad hoc szövetség létrejöttéről van szó.

Akár hogyan legyen a dolog, az amerikai vámreformmal szemben Európa akciója nem maradhat el. Az európai államok termelését a nem agrárius kormányok is kénytelenek lesznek megvédeni, mert az amerikai támadással szemben nem maradhatnak passzívak. Ha pedig retorzióképpen még fog alakulni a tengerentúli verseny ellen védelmező európai vámuinó, az a gazdának csak kellemes lehet, de a mi gazdáinknak nem föltétlenül nyert játszma.

Goluchovszky gróf külügyminiszter ugyanis gazdasági politikában nagyon szívesen tesz kedvezményeket Oroszországnak. Már magánál a monarchia belső kiegyezésénél is kiszorított bizonyos tarifákat, melyek az orosz gabonának kedveznek s valószínű, hogy a külügyminiszter egy esetleges európai vámuinóba is bele fogja vonni akarni Oroszországot. Pedig ha ez így van, az mirának nézve meglehetősen káros szövetés volna, mert az orosz termelés saját területünkön van olyan vesztélyes konkurrensünk, mint a tengerentúli termelés. De Oroszországnak a szövetségbe vonása az ügyből folyólag sincs megokolva, mert Oroszországot nem ad czukorkiviteli prémiumot és így a Dingleybillnek az a záradéka mely a prémiumot élvező cikkekhez pótvámokat szab, Oroszországot nem is érinti.

Mind ezeken kívül pedig még egy vámreform készül s ezzel szintén egy egészen akut, de általános világfontosságú kérdés merül föl Anglia gyarmataival egyesülni akar s a Londontól ennek megbeszéléséről tökéletes kanadai premier azt a nyilatkozatot vitte magával, hogy Anglia fölmondja Németországgal és Belgiummal kötött kereskedelmi szerződéseit. Ez a hír azt jelenti, hogy az angol birodalmi vámegegyesség el van határolva s az idegen behozatalt differenciális vámkezelés alá vonják. A nevezett szerződések egy évi fölmondásra szólnak. A szerződések e fölmondása és az európai államokkal szemben maximális autonóm tarifák alkalmazása természetesen az európai államokat is hasonló eljárásra fogja indítani s így kilátásunk van rá, hogy egy év leforgása alatt Angliával szemben olyan vámbáboru lesz, mely az egész kereskedővilág-terrénumot alaposan át fogja alakítani.

Ekképen rövid idő alatt úgy kifordul a kereskedelmi élet sarkaiából, hogy ország ország ellen, földrészt földrészt ellen fordulva fog vámbáborban a neki legkedvezőbb föltételek elérésére igyekezni. Azután ismét megfognak állapodni a viszonyok. De addig is egy bizonytalan korszaknak nézünk elébe, melynek eshetőségeit fölbecsülni még nem lehet, de melytől van okunk félni, mert a hol zavarok, harc és háboru van, ott mi rendesen a rövidebbet húzzuk.

Istálló trágya vagy műtrágya.

A növények szervezetük felépítéséhez különféle tápanyagokat igényelnek, a melyeket részben a talajból részben pedig a levegőből vesznek fel. Minthogy a levegőből felvett tápanyagok a növényeknek kiapadhatatlan mennyiségben állanak rendelkezésükre természetes, hogy ezeknek fedezéséről a gazdának nem kell gondoskodnia. Nem így van ez azonban azon tápanyagokkal, a melyeket a növények a talajból vesznek fel. Ha egy talajon növényeket termelünk úgy ezek a talajból tápanyagokat vesznek fel, ezen tápanyagokat mi a természetben a talajról elviszük, a mi által természetesen a növényi tápanyagok mennyisége a talajban évről évre kevesebb lesz a minék következménye a termés hozamok csökkenése és végtére a talaj kimerülése. Hogy ez bene következék, a gazdának szükséges gondoskodnia arról, hogy az elvont tápanyagok a talajnak vissza adassanak, vissza pótolassanak, s ezt elérjük a talaj trágyázása által. A visszapótlás történhetik vagy istálló trágyában, vagy műtrágyában.

Kérdés már most az, vajon képes-e valamely gazdaság az elvont növényi tápanyagokat tisztán csak istálló trágyázással visszapótolni? Ezen kérdésre a felelet az, hogy: nem; Lásuk miért.

Minden gazdaság, a mely növényeket termel a melyeket elad, talajból több növényi tápanyagot von el, mint a mennyit istálló trágyában visszapótolni képes. Nem tudja pedig az elvont tápanyagokat visszapótolni azért, mert a tápanyagok nagyrésze az eladott terményekben a gazdaságból kikerült és soha többé vissza nem jön. De ha megpróbálja a gazdaság a termésekben eladott növények tápanyagokat bevásárolt takarmány felélékben

pótolni még az esetben sem tudja teljesen a beállott hiányt fedezni, minthogy ezen eljárással a visszapótlás többé kerül mint a természet által elért haszon. De nem tudja a gazdaság teljesen visszapótolni a talaj kivont tápanyagait még azon esetben sem, ha p. o. kevés növényt termeszt eladásra hanem inkább a termelt növényeket állatainak takarmányozására használja fel, s az állatokat, vagy a nyert állati termékeket eladja, minthogy ez esetben a növényi tápanyagok az állatok szervezetében, az állati termékek vitetnek ki a gazdaságból. Ily viszonyok közepette tehát, ha teljes visszapótlást akar a gazda elérni, kénytelen a hiányzó tápanyagokat bevásárlás által fedezni s erre legegyszerűbb eljárás, ha a hiányt műtrágyákban fedezi.

De beállhat az az eset is, hogy tudná a gazda visszapótlást tisztán csak istálló trágyával eszközölni, a trágya előállítás azonban oly sokba kerülne, hogy a termelés magát ki nem fizetné. Ily viszonyok mellett is tehát helyén van inkább az olcsóbban beszerezhető műtrágyák alkalmazása.

Ha azonban valaki gazdaságában műtrágyákat használ, ebből még korántsem következik az, hogy istálló trágyára nincs szüksége. Sőt éppen ellenkezőleg minthogy műtrágyázással a takarmány termelés fokozható, az alomazalma mennyisége szaporítható arra kell a gazdának törekednie, hogy minél több és minél jobb istálló trágyát produkáljon, minthogy rendes viszonyok között az istálló trágya mindig olcsóbbba kerül, mint a műtrágya. A műtrágyák alkalmazása már csak azért sem teszi fölöslegessé az istálló trágyát, mert a műtrágyákkal a talajba szerves anyagokat nem juttatunk, ennél fogva tehát végtére a talaj egyik igen fontos alkotó része, a humusz kifogyva, másrészt azonban műtrágyákkal a talaj fizikai tulajdonságait nem javítjuk, s így végtére a talaj fizikai tulajdonságai oly kedvezőtlennek alakulnának, hogy a termelés ennek folytán csökkenne.

Mégis lehetnek egyes gazdaságokban oly esetek, a midőn a műtrágyák az istálló trágyával szemben kiváló előnyben részesítendők. Így p. o. a falutól vagy majortól órajárányira fekvő szántóföldek, vagy magasabban fekvő, nehezen megközelíthető földterületeknek istálló trágyávali betrágyázása a távolság, a megközelíthetlenség folytán igen sokba kerülne, s magát ki nem fizetné. Ily viszonyok között a műtrágyák alkalmazása nélkülözhetetlen, mint hogy azt a növényi tápanyagot, a melyet istálló trágyában egy holdra p. o. 20-25 szeker istálló trágyában szállítanánk ki, műtrágyák alakjában igen könnyen egy szekérral kivihetjük. Az ily helyeken a szervesanyag pótlására használjuk fel a zöld trágyázást. Vessünk a talajon pillangós virágú növényeket s ezeket virágzásuk ideje alatt szántunk alá. A zöld trágyázással egyuttal a talaj nitrogénben is gazdagítjuk, minthogy a pillangós virágúak lekötik a levegő nitrogénjét és azt szervezetük felépítéséhez használják fel.

* Sertésvész. Czecse községben kiűtött a sertésvész; a hivatalos zárlatot azonnal elrendelték.

* Beruházási kölcsön. A Rothschild-csoport a magyar beruházási kölcsönre nézve a kormánnyal tudvalevőleg teljes megállapodásra jutott s azt magára nézve kötelezőnek ismerte el, ha július 18-ig a kormány a kölcsönre parlamenti meghatalmazást kap. Ez a határidő elmúlt, de a csoport a határidőt saját jószántából augusztus 31-ig hosszabbította meg. Eddig a határidőig, tekintettel a helyreállított parlamenti békére, valószínűleg meglesz a beruházási törvény.

Apró hirdetések.

E rovatban kösölt egy-egy hirdetésnek, ha lakcsin nincs kitéve 4 soros terjedelemben egyszeri költsége 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelölésenként 20 kr-ért vétetik föl.

Értesítéseket díjlatlanul ad a kiadóhivatal bárkinek, vidéki levelekre, ha 5 kros válasz-bélyeg mellékelteik választot.

EGY HELYBELI

keztyüs- és sérvkötő-üzletben egy tisztességes fiu tanulól fölvetetik. Czím a kiadóhivatalban.

LAKATOS MŰHELYBE

egy tanuló felvétetik. Czím megtudható a kiadóhivatalban.

JÓ MELLÉKKERESETRE

tehet szert fiatal ember, a ki gyorsírászati jegyzetek rendes írással való lemásolására vállalkozik. Ajánlatokat elfogad a szerkesztőség.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Kigyó-u. 9. sz.) jutányos árért.

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó czikke, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szönyegeken. —

LÖWY ADOLF + + + + +
+ + + + + **SZ. FEHÉRVÁR.**
(Felmayer mellett.)

BUTOR

raktáromat, kárptos és asztalos műhelyemet május hóban **Kossuth-uteza 18. szám alá helyeztem,** egyszersmind megnagyobbítottam.

Idáig nem létező olcsó árakon kaphatók:

Háló, Ebédlő, Szalon, Iroda és minden lakosztály berendezések; Egyes szekrények, és ágyak, magas divánok, ottománok, tükrök, képek, hajlitott székek, asztalok, karnisok, összecsukszható fotel, és szekrény ágyak. Lószőr, afrik, és ruganyos madraczok méret szerint pontosan készítettnek.

Kézimunkák mondérozása izléses kivitelben.

Tapétázások jótállás mellett.

Itajzokkal és költségvetéssel díjlatlanul szolgálók.

IFJ. FÜSTER IMRE

Székesfehérvárott, Kossuth-uteza 18. szám.

A balatontavi gőzhajózási részvény-társaság MENETRENDJE.

Érvényes 1897. évi július 1-től augusztus 31-ig.

Az állomások nevei mellett balról álló időadatok lefelé, a jobbról állók pedig alulról felfelé olvassandók. — Az éjjeli idő este 6⁰⁰ órától reggeli 5⁰⁰ perczig, a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával van kitüntet e.

Siófok—Balatonfüred—Almádi—Kenesse és vissza									
naponkint				Állomások Középeurópai idő		naponkint			
615	650	430	280	ind	Budapest k. p. u. erk	1040	450	1000	1145
640	730	450	235	"	Budapest d. v.	1014	432	940	1125
548	1022	948	506	"	Kanizsa d. v.	754	124	709	840
747	1022	948	506	érk	Siófok d. v.	754	1027	1226	840
810	1050	815	615	ind	Siófok gőzhajó	715	1010	640	640
910	1205	925	715	"	B.-Füred	615	915	540	540
	x1245		x800	"	Alsó-Eörs	x510		x445	415
	105	*1025	825	"	Almádi	*445			415
		csak kedd és szerda		érk	Kenesse	*410		*345	
	*135	*1100							

Boglár—Révfülöp—Badacsony és vissza									
naponkint				Állomások Középeurópai idő		naponkint			
615	650	220	280	ind	Budapest k. p. u. erk	1040	450	855	1000
640	730	235	235	"	Budapest d. v.	1014	432	812	940
548	1022	915	506	"	Kanizsa d. v.	711	1145	124	851
707	1022	1110	655	érk	Boglár d. v.	711	1120	1030	1129
735	1160	415	725	ind	Boglár gőzhajó	630	1010	915	555
806	érk. 1280	415	755	"	Révfülöp gőzhajó	600			525
	ind. 1280								
		csak szerda és vasárnap		érk	Badacsony gőzh. ind	500	910	215	
905	150	825							

Kenesse—Almádi—Siófok—Balatonfüred—Balatonföldvár—Boglár—Révfülöp—Badacsony—Keszthely és vissza									
mindent szerdán		mindent pénteken		Állomások Középeurópai idő		mindent szerdán		mindent pénteken	
410	445	345	415	ind	Kenesse gőzh. erk			1100	135
530	1200	415	"	"	Almádi	950		1025	103
600	635	105	590	"	Siófok	850		1240	1240
		595	"	"	B.-Füred	850		925	1140
x735	x205	x620	"	"	B.-Földvár	x740		x1040	x1040
910	940	810	"	"	Boglár	610		910	910
940	410	840	"	"	Révfülöp	540		840	840
1040	515	940	"	"	Badacsony	445		745	745
1280	700	1130	érk	Keszthely	ind	300		600	600

Jelmagyarázat:

x Feltételes ladik állomás kedvező időben.

* Csak július hó 1-től

Áru- és teherszállítás minden irányban az egész tavon.

Kirándulók és nagyobb társaságok számára előleges bejelentés után külön hajók állnak rendelkezésre.

Menetrenddel és egyéb felvilágosítással szívesen szolgál a budapesti Igazgatóság (V. kerület Arany János-uteza 7. szám) vagy a hajókapitányok.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfehérvárott.